

Sygn. akt IV U 327/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 września 2013 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Czernecka-Kozak

Protokolant: Małgorzata Olesiak

po rozpoznaniu w dniu 12 września 2013 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

odwołania C. Ś.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 18 stycznia 2013 roku znak: (...) oraz

z dnia 07 marca 2013 roku(...)

w sprawie C. Ś.

przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego P. Terenowa w N.

o ustalenie istnienia ubezpieczenia społecznego rolników

I. umarza postępowanie z odwołania od decyzji z dnia 18 stycznia 2013 roku;

II. oddala odwołanie od decyzji z dnia 07 marca 2013 roku.

Sygn. akt IV U 327/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 12 września 2013 roku

Decyzją z dnia 18 stycznia 2013 roku, znak: (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008r., nr 50, poz. 291 ze zm.) stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w stosunku C. Ś. od 1 października 2006 roku do 27 sierpnia 2012 roku. W uzasadnieniu wskazano, że z dokumentów przedłożonych w dniu 18 grudnia 2012 roku wynika, że C. Ś. od 1 października 2006 roku prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą. Organ rentowy wskazał, że C. Ś. nie spełnia warunków do pozostawania w ubezpieczeniu rolniczym przy równoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej, a zatem należało stwierdzić w stosunku do niej ustanie ubezpieczenia od dnia następującego po dniu, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu.

Decyzją z dnia 7 marca 2013 roku, znak: (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego – powołując się na przepisy ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008r., nr 50, poz. 291 ze zm.) - uchylił decyzję o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników z dnia 18 stycznia 2013 roku oraz ponownie

stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w stosunku C. Ś. od 1 października 2006 roku do 27 sierpnia 2012 roku.

Od powyższych decyzji odwołała się C. Ś. wnosząc o ich uchylenie. Uzasadniając odwołanie C. Ś. podniosła, że wydanie decyzji z dnia 18 stycznia 2013 roku zostało poprzedzone decyzją z dnia 4 stycznia 2013 roku, mocą której stwierdzono wydanie decyzji z dnia 4 października 2006 roku (którą odwołująca się została objęta ubezpieczeniem społecznym rolników od dnia 1 października 2006 roku) z naruszeniem prawa oraz brak możliwości uchylenia tej decyzji. Prawomocna decyzja z 4 stycznia 2013 roku wydana została w związku ze wznowieniem postępowania, efektem którego wydano decyzję stwierdzającą, że objęcie ubezpieczeniem społecznym rolników skarżącej zostało wydane z naruszeniem prawa. W ocenie odwołującej decyzja z dnia 18 stycznia 2013 roku nie mogła wyeliminować z systemu dotychczasowych decyzji obejmujących ją ubezpieczeniem. Odwołująca podkreśliła, że nawet przy założeniu, że stanowisko organu administracyjnego miało wynikać z art. 154 § 1 k.p.a., to i tak uchylenie decyzji z dnia 4 stycznia 2013 roku winno odbyć się trybie art. 154 § 2 k.p.a. czyli poprzez wydanie decyzji, a nie skierowanie informacji. Zdaniem odwołującej decyzja z dnia 4 stycznia 2013 roku winna zatem obowiązywać, a tym samym wobec zaistnienia przesłanek negatywnych do jej uchylenia, również decyzja z 4 października 2006 roku. Podkreśliła, że decyzją tą nabyła ona prawo, wobec czego do jej uchylenia koniecznym byłoby wskazanie przepisów szczególnych. Odwołująca podkreśliła, że podejmowała wszelkie czynności w zaufaniu do organu administracji, od którego otrzymała informację, czy i na jakich zasadach może prowadzić działalność. Zaznaczyła, że biorąc pod uwagę zasady postępowania administracyjnego oraz zasadę stałości decyzji administracyjnych, należało uznać że nawet jeśli wydanie decyzji w 2006 roku było błędne, to na skutek upływu czasu doszło do jej konwalidacji i odwołująca w spornym okresie winna być objęta ubezpieczeniem społecznym rolników.

W odpowiedzi na odwołanie Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego P. Terenowa w N. wniosła o jego oddalenie. Organ rentowy wskazał, że C. Ś. została objęta ubezpieczeniem społecznym rolników w pełnym zakresie od dnia 1 października 2006 roku na wniosek złożony w dniu 25 września 2006 roku. Posiada ona gospodarstwo rolne o pow. 1,19 ha (0,58 ha przeliczeniowego). W dniu 30 listopada 2012 roku KRUS otrzymał wniosek CEDIG-1, z którego wynikało, że odwołująca prowadziła działalność gospodarczą. Po ponownej analizie sprawy KRUS stwierdził, że odwołująca nie spełnia przesłanek do podlegania ubezpieczeniu na podstawie art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Organ rentowy wskazał też, że odnosi się do decyzji z dnia 7 marca 2013 roku, ponieważ decyzja z 18 stycznia 2013 roku została uchylona z uwagi na błędy w uzasadnieniu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny

Dnia 25 września 2006 roku C. Ś. złożyła wniosek o objęcie jej ubezpieczeniem społecznym rolników. We wniosku podała, iż całkowita powierzchnia posiadanego przez nią gospodarstwa rolnego wynosi 1,19 ha (0,58 ha przeliczeniowego), zaznaczyła, że prowadzi wyłącznie gospodarstwo rolne i nie prowadzi pozarolniczej działalności gospodarczej. To samo potwierdziła na druku zawierającym zgłoszenie do ubezpieczenia rolniczego.

Decyzją Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 4 października 2006 roku odwołująca została objęta ubezpieczeniem społecznym rolników (w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego, macierzyńskiego oraz emerytalno-rentowego) od 1 października 2006 roku.

C. Ś. od 1 października 2006 roku prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą w zakresie handlu obwoźnego. Działalności tej nie zawieszała, nie miała przerw w jej prowadzeniu. Odwołująca nie zgłosiła do ZUS podjęcia działalności gospodarczej.

Dnia 18 grudnia 2012 roku organ rentowy uzyskał informację z CEIDG, że C. Ś. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą od 1 października 2006 roku.

Postanowieniem z dnia 2 stycznia 2013 roku Prezes KRUS wznowił postępowanie w sprawie zakończonej ostateczną decyzją z dnia 4 października 2006 roku. Decyzją z dnia 4 stycznia 2013 roku stwierdzono wydanie decyzji z dnia 4 października 2006 roku z naruszeniem prawa oraz brak możliwości jej uchylenia z uwagi na upływ ponad 5-

letniego okresu od jej doręczenia. Decyzją z dnia 18 stycznia 2013 roku Prezes KRUS stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w stosunku do C. Ś. w okresie od 1 października 2006 roku do 27 sierpnia 2012 roku uchylając równocześnie decyzję z dnia 4 stycznia 2013 roku. Kolejną decyzją z dnia 7 marca 2013 roku Prezes KRUS uchylił decyzję z dnia 18 stycznia 2013 roku i ponownie stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w stosunku do C. Ś. w okresie od 1 października 2006 roku do 27 sierpnia 2012 roku.

dowód: wniosek z 25 września 2006 roku k. 30 i 32 akt KRUS, decyzja z 4 października 2006 roku k. 33 akt KRUS, druk CEIDG-1 k. 43 akt KRUS, zaświadczenie o dokonaniu zmiany wpisu do ewidencji działalności gospodarczej k. 48 akt KRUS, oświadczenie odwołującej k. 45 akt KRUS, postanowienie z 2 stycznia 2013 roku k. 36 akt KRUS, decyzja z 4 stycznia 2013 roku k.57 akt KRUS, decyzja z 18 stycznia 2013 roku k. 65 akt KRUS, decyzja z 7 marca 2013 roku k. 80 akt KRUS.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy i w aktach organu rentowego, które zostały ocenione jako w pełni miarodajne i wiarygodne. Ich autentyczność i moc dowodowa nie została zakwestionowana przez żadną ze stron.

Sąd zważył, co następuje

Odwołanie C. Ś. nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że w niniejszej sprawie rozpoznawane były odwołania C. Ś. od decyzji z dnia 18 stycznia 2013 roku (uchylonej decyzją z dnia 7 marca 2013 roku) oraz od decyzji z 7 marca 2013 roku. Przedmiotem sporu była ocena prawidłowości stwierdzenia przez organ rentowy ustania ubezpieczenia społecznego rolników w stosunku do odwołującej się za okres od 1 października 2006 roku do 27 sierpnia 2012 roku.

Zgodnie z art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008r., nr 50, poz. 291 ze zm.), rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności, jeżeli spełnia jednocześnie następujące warunki:

- 1) złoży w Kasie oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy tej działalności;
- 2) jednocześnie nadal prowadzi działalność rolniczą lub stale pracuje w gospodarstwie rolnym, obejmującym obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego, lub w dziale specjalnym;
- 3) nie jest pracownikiem i nie pozostaje w stosunku służbowym;
- 4) nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych;
- 5) kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekracza kwoty 2.528 zł (obecnie 3.011 zł)

Jak wynika z ustalonego w niniejszej sprawie stanu faktycznego C. Ś. posiadała gospodarstwo rolne o pow. 0,58 ha przeliczeniowych. Stosownie zatem do art. 7 ust. 2 i 16 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników mogła podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników wyłącznie na wniosek. Odwołująca nie spełniała warunków do podlegania ubezpieczeniu z mocy ustawy. Brak było zatem podstaw do objęcia jej ubezpieczeniem rolniczym przy równoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej. Przepis art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników ma zastosowanie wyłącznie do osób ubezpieczonych w KRUS z mocy ustawy - przy spełnieniu dodatkowo innych warunków. W związku z powyższym – wobec podjęcia przez odwołującą się od dnia 1 października 2006 roku pozarolniczej działalności gospodarczej – brak było podstaw do pozostawiania

przez nią w ubezpieczeniu społecznym rolników. Prawidłowo zatem organ rentowy – po uzyskaniu informacji o prowadzeniu przez odwołującą się działalności gospodarczej – stwierdził ustanie w stosunku do niej ubezpieczenia społecznego rolników.

Odnosząc się do kwestii podniesionych w odwołaniu należy wskazać, że – wobec uchylenia decyzji z dnia 18 stycznia 2013 roku - bezprzedmiotowe stały się zarzuty podnoszone wobec tej decyzji. Należy podkreślić, że po wydaniu decyzji z dnia 7 marca 2013 roku pozostała w mocy decyzja z dnia 4 stycznia 2013 roku stwierdzająca wydanie decyzji z dnia 4 października 2006 roku z naruszeniem prawa oraz brak możliwości uchylenia tej decyzji z uwagi na upływ ponad 5-letniego okresu od jej doręczenia.

W ocenie Sądu żaden z pozostałych podnoszonych przez odwołującą się zarzutów nie zasługuje na uwzględnienie. Zgodnie z art. 39 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w razie zmiany stanu faktycznego lub stanu prawnego, na podstawie którego wydano decyzję o ustaleniu podlegania ubezpieczeniu, wydaje się nową decyzję w tej sprawie. Przepis ten w niniejszej sprawie nie ma jednak zastosowania, ponieważ zmiana stanu faktycznego nie nastąpiła po wydaniu decyzji. Jak wynika z dokonanych ustaleń – już w dacie wydania decyzji z dnia 4 października 2006 roku - odwołująca się prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą. Organ rentowy, wskutek zaniedbania odwołującej (albo jej celowego działania) nie dysponował wówczas wszystkimi niezbędnymi informacjami do wydania prawidłowej decyzji. C. Ś. – mimo ciężącego na niej ustawowego obowiązku – nie poinformowała bowiem organu rentowego o podjęciu z dniem 1 października 2006 roku działalności gospodarczej. Po powzięciu wiadomości o powyższym, organ rentowy – wbrew twierdzeniom odwołującej się – miał podstawy do wydania decyzji o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników. W myśl art. 52 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z art. 83a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r. nr 205 poz. 1585 z zm.) prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną Zakładu ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie.

W uzasadnieniu postanowienia z dnia 15 września 2011 r., II UZP 8/11 LEX nr 1106741 Sąd Najwyższy stwierdził, że ponowne ustalenie prawa lub zobowiązania stwierdzonego ostateczną decyzją ZUS jest instytucją odrębną od wznowienia postępowania administracyjnego, wprowadzoną zamiast wznowienia postępowania administracyjnego. Jej regulacja w art. 83a ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest wyczerpująca i odrębna, co wyłącza stosowanie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego dotyczących wznowienia postępowania. Przepis art. 83a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych dotyczy praw lub zobowiązań powstałych z mocy prawa i decyzji deklaratoryjnych, a nie decyzji konstytutywnych. Różnice w zakresie stosowania art. 39 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, a art. 52 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w zw. z art. 83a ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych szczegółowo wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 9 czerwca 2008 r., II UK 314/07 LEX nr 494132.

Należy podkreślić, że Sąd Najwyższy wielokrotnie potwierdzał w swoich orzeczeniach, że decyzje w sprawie podlegania oraz w sprawie ustania ubezpieczenia społecznego mają charakter rozstrzygnięć deklaratoryjnych. Podleganie obowiązkowi ubezpieczenia społecznego (w tym rolniczego) powstaje bowiem z mocy prawa i trwa przez cały czas spełniania ustawowych warunków. W konsekwencji decyzje organu rentowego wydane w sprawach podlegania ubezpieczeniu oraz ustania ubezpieczenia jedynie stwierdzają istnienie uwarunkowanej elementami stanu faktycznego określonej sytuacji prawnej, ale sytuacji tej nie tworzą ani nie kształtują. Moment zarówno powstania, jak i ustania obowiązku ubezpieczenia został określony w sposób ścisły w przepisach prawa i jest niezależny od woli lub świadomości stron. Decyzje organu rentowego w powyższych kwestiach wydawane są zatem w celu stwierdzenia konkretnej sytuacji faktycznej, że dana osoba spełnia określone ustawą wymagania prawne, które uzasadniają "objęcie" jej ubezpieczeniem społecznym, bądź że osoba, która takim ubezpieczeniem prawidłowo była objęta przestała spełniać określone ustawą wymagania prawne, które stanowiły o podleganiu przez nią ubezpieczeniu z mocy ustawy i z tej przyczyny w stosunku do niej ubezpieczenie to z mocy ustawy ustało. W takim przypadku decyzja w przedmiocie stwierdzenia ustania ubezpieczenia nie jest wydawana w wyniku ponownego rozpoznania i

rozstrzygnięcia tej samej sprawy ze względu na wadliwość decyzji o podleganiu ubezpieczeniu, lecz jest wydawana w wyniku wszczęcia nowego postępowania, w którym organ rentowy stwierdza, że na skutek zmiany okoliczności (stanu faktycznego) ubezpieczenie to od określonej daty ustało. Jak wskazano wyżej – w niniejszej sprawie organ rentowy – po powzięciu informacji o okolicznościach istniejących przed wydaniem ostatecznej decyzji z dnia 4 października 2006 roku - prawidłowo stwierdził ustanie wobec odwołującej się ubezpieczenia społecznego rolników wobec niespełnienia przez nią przesłanek do podlegania temu ubezpieczeniu.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, Sąd na mocy art. 355 § 1 kpc - wobec wydania decyzji z dnia 7 marca 2013 roku - umorzył postępowanie z odwołania od decyzji z dnia 18 stycznia 2013 roku (pkt I) oraz na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc i powołanych wyżej przepisów oddalił odwołanie od decyzji z dnia 7 marca 2013 roku (pkt II).